

атрактора та забезпечує саморозвиток системи англомовного афоризму, насамперед завдяки зміні елементів його системи в протилежних напрямках при збереженні загальних цілей і структури системи. Такий відбір відбувається на когнітивному, прагматичному та лінгвостилістичному рівнях. Синергетичний підхід надає можливість проаналізувати своєрідність самоорганізації англомовного афоризму, дослідити фрактальну природу афоризмів з боку їх композиційної, синтаксичної, семантичної організації, а також властивість самоподібності структури афоризму, яка реалізується в семантичних повторях/опозиціях, а також різномасштабність цих повторів, що породжують прирошення смислу афоризму. Принцип фрактальності широко використовується у текстах цього жанру, що сприяє їх стилістичній виразності та більш високому прагматичного потенціалу.

До **перспектив** подальшого дослідження відносимо детальний аналіз параметру порядку англомовного афоризму та механізмів його самоорганізації, що призводять до прирошення смислу.

Література

- Арнольд И. В. Стилистика современного английского языка. (Стилистика декодирования). Учебное пособие для студентов фак. и ин-тов иностр. яз. / И. В. Арнольд. – Л. : «Просвещение», 1973. – 304 с.
- Барсов С. Б. На языке Шекспира. To be or not to be. Английские изречения / С. Б. Барсов. – М. : Центрполиграф, 2007. – 447 с.
- Еникеева С. М. Синергетические параметры структурной организации и развития словообразовательной системы современного английского языка // Синергетика в филологических исследованиях: монография / под общ. ред. проф. Л. С. Пихтовниковой. – Х. : ХНУ им. В. Н. Каразина, 2015. – С. 20-88.
- Лотман Ю. М. Структура художественного текста // Лотман Ю. М. Об искусстве / Ю. М. Лотман. – СПб. : «Искусство – СПб», 1998. – С. 14-285.
- Князева Е. Н., Курдюмов С. П. Синергетика. Нелинейность времени и ландшафты коэволюции / Е. Н. Князева, С. П. Курдюмов. – М. : КомКнига, 2007. – 272 с.
- Мандельброт Б. Фрактальная геометрия природы / Бенуа Мандельброт. – Москва : Институт компьютерных исследований, 2002. – 656 с.
- Муратова Е. Ю. Лингвосинергетика поэтического текста / Е. Ю. Муратова. – Минск : Изд-во «Простобук», 2011. – 219 с.
- Пихтовникова Л. С. Самоорганизация речевых произведений: информационно-когнитивный аспект // Синергетика в филологических исследованиях : коллективная монография / Т. И. Домброван, С. М. Еникеева, Л. С. Пихтовникова и др.; под общ. ред. проф. Л. С. Пихтовниковой. – Х. : ХНУ им. В. Н. Каразина, 2015. – С. 102-135.
- Піхтовнікова Л. С. Дискурс байки у синергетичному аспекті (на матеріалі української, російської та німецької байки) // Незгасимий словосвіт : збірник наукових праць на пошану проф. В. С. Калашника. – Харків : ХНУ ім. Каразіна, 2011. – С. 519-526.
- Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика / О. О. Селіванова. – Полтава : Довкілля, 2006. – 716 с.
- Федоренко Н. Т., Сокольская Л. И. Афористика. – Москва : Наука, 1990. – 419 с.
- Gray R. A treasury of memorable quotations / Rosemary Gray. – Macmillan Collector's Library, 2003. – 416 p.
- The Oxford Dictionary of Quotations / Elizabeth Knowles. – Oxford University Press, 2004. – 1768 p.
- (Матеріал надійшов до редакції 23.05.17)*

УДК: 81`25+811.[111::161.2]

АНОХІНА Т. О.

(Київський національний лінгвістичний університет)

ЛАКУНИ РЕТРАНСЛЬОВАНИХ ПЕРЕКЛАДІВ

У статті аналізуються питання статусу лакун (об'єкт дослідження) на матеріалі бі-текстів (оригіналу та транслятора), паралельних текстів (предмет дослідження). Топікальність теми об'єктивується зміною кількості залучених компаративних текстів, а також можливістю ідентифікувати типи перекладних труднощів, осмислити їх каузальні витоки та експлікувати статус третього коду чинників перітекстів. Конкорданс-аналіз передбачає обов'язкову наявність внутрішніх та зовнішніх елементів, серед яких тексти оригіналу та ретранслятора, заголовки, підзаголовки, епілоги, післямова, епіграфи, псевдоніми, конструкції глобального перекладу – термін П. Торопа.

Ключові слова: лакуни, бі-текст, конкорданс, перітекст, мультимовні та паралельні корпуси, третій код, експлікація.

Анохина Т. О. Лакуны ретранслированных переводов. В статье исследуется проблема ретрансляции (объект исследования) на материале би-текстов (оригинала и транслятора), их корпусная и мультипликативная представленность (предмет исследования). Топикальность темы объективируется количественным составом привлеченных компаративных текстов, а также возможностью идентифицировать типы переводческих трудностей, осмыслить их каузальные истоки и эксплицировать статус третьего кода факторов перитекстов. Конкорданс-анализ предполагает обязательное наличие внутренних и внешних элементов. Среди них тексты оригинала и ретранслятора, заглавия, подзаглавия, эпилоги, эпиграфы, псевдонимы, конструкции глобального перевода – термин П. Торопа.

Ключевые слова: лакуны, би-текст, конкорданс, перитекст, мультязычные и параллельные корпуса, третий код, експлицитация.

Anokhina T. O. Finding Lacunas in Retranslation. The article in question deals with lacunae in retranslation status. Gaps are considered in the multiplication and parallel corpuses modi. Of great validity turn to be bi-texts at the Concordance, peritexts included. Herein the third code is badly needed. The article examines the possibilities of investigating lacunae of transmitted translations, which can be investigated within the framework of multilanguage and parallel corpora. It is proposed to investigate lacunae in the transferred translations autonomously, analyzing bi-texts. The analysis of material sources verifies that lacunae can be hardly analyzed at the level of concordance and require the involvement of peritextual corpora. Attention is being paid to the gained thesaurus of scientists in terms of relevant question. The Translation English Corpus (TES) consists of original texts and peritexts, additional material (headlines, subheadlines, epigraphs, pseudonyms, explication matter). Bi-texts make the object of investigation in terms of mistakes and hardships of original and translation texts. The former work by the principle of *Errare humanum est*. mistakes come into being due to the cultural level, ignorance or purposed usage. In both cases an interpreter should be on the guide with bi-texts and peritexts in terms of theories of retranslation, global translation and explication.

Key words: lacunae, bi-text, concordance, peritext, multilingual and parallel corpora, the third code, explication.

Тексти перекладу постійно оновлюються. Старі версії перекладу підпадають під критику як застарілі, невдалі або неповні, оскільки не співпадають з діючими культурно-орієнтованими нормами або із вподобаннями сучасних перекладачів. Таким чином, багато відомих творів було ретрансльовано (повторно перекладено) з метою оновлення перекладів. У сучасній лінгвістиці для аналізу перекладів та ретрансляцій використовуються електронні версії перекладів та конкордансні корпусні дані. Корпусна лінгвістика стає популярною ендозоною сучасного лінгвознавства. На часі використовуються репрезентативні корпуси (англ. *Representative Corpora*), паралельні корпуси (англ. *Parallel Corpora*), мультимовні корпуси (англ. *Multilingual Parallel Corpora*), а також створюються корпуси для самостійного або одноразового використання (англ. *'Do it yourself' or 'Disposable' Corpora*) [Ruiz Yepes 2011, p. 65]. На сьогоднішній день значно збільшилась кількість робіт, присвячених аналізу дискурсу перекладених текстів [Васильєва 2014; Олійник 2009; Even-Zohar 1990; Even-Zohar 2000; Toury 2000].

Об'єкт дослідження – перекладацькі лакуни англомовного дискурсу – аналізуються в роботі з огляду на виявлення лакун в перекладах – секондарних текстах-перекладах та ретрансляціях (повторних перекладах), що включає виявлення модифікацій вербальних та семантичних одиниць під час міжмовного трансферу (**предмета дослідження**).

Можливості корпусної та математичної лінгвістики надають ширші можливості для виявлення лакун різних видів в різних перекладах, ретрансляціях на просторах міжкультурного трансферу. На часі існують електронні версії оригінальних творів, електронні книги, інтернет-ресурси, переплачені корпуси текстів різних жанрів, корпуси перекладних текстів з вільним доступом. Корпусна лінгвістика застосовує паралельні корпуси в перекладній лексикографії (укладання загальномовних та термінологічних словників, добір ілюстративного матеріалу), в контрастивних лінгвістичних дослідженнях, в системах автоматичного перекладу тощо.

Паралельний корпус перекладів, електронний анотований корпус включають частини текстів оригінальною мовою та переклад однією мовою (паралельний перекладний корпус) або декількома мовами (мультимовний перекладний корпус). Цінними для дослідника стають корпусні дані, що містять різномовні переклади та ретрансльовані версії. Існує велика кількість текстів дискурсивних жанрів, які були ретрансльовані в різні мовні середовища та складають перекладацькі паралельні та мультимовні корпуси. Ретрансляція – це складний інтра- та інтеркультурний феномен, що діє постійно в перекладах, адаптаціях, римейках, театральних та кіноверсіях художніх творів.

Більшість двомовних або багатомовних корпусів є передплаченими. Словники з інтуїтивним інтерфейсом та мінімальним контекстом, як, наприклад, конкорданс *ParaConc*, використовуються контрастивними студіями з прагматичними та теоретичними цілями. *ParaConc* добре відома і використовується в різних установах по всьому світу [Paraconc concordance].

За допомогою аналізу ретрансльованих версій перекладу виявляється, що перекладний лакуновмісний текст зазвичай значно перевищує за обсягом оригінал, оскільки містить екстратекстові елементи, що делакунізують складні та специфічні елементи предметної та абстрактної зон в перекладі, так звані експліcitaції. Для виявлення та аналізу лакуновмісних перекладів в корпусній лінгвістиці існують деякі обмеження. Наприклад, англійський перекладний корпус *TEC* (англ. *The Translational English Corpus*) з огляду на вимоги авторського права щодо безоплатного використання дозволяє використовувати сучасні перекладні твори у межах лише 300 слів (працює на Java, 64-бітна система). Обирати корпуси перекладних текстів можна самостійно, користуючись бібліотеками з вільним доступом або передплаченими ресурсами.

TEC містить додаткові елементи експліcitaції, що дозволяють розглядати корпуси в межах ідеї паратекстів Жерара Женетта, засновника сучасної наратології. До англійського перекладного корпусу *TEC*, окрім основного тексту та тексту перекладу, включено також перітекст (такі внутрішні елементи тексту як назви, заголовки, післямови, епіграфи, заголовки та підзаголовки, псевдоніми, проміжні назви, замітки, передмови і післямови) та епітексти, або зовнішні елементи (надруковані газети та літературні журнали). Таким чином, ретрансльований переклад – це складний багатошаровий паратекст, що має різні темпоральні характеристики та індивідуально-авторські перекладацькі експліcitaції (додавання), які делакунізують переклад в тексті та за його межами (перітекстуально та епітекстуально).

Особливу роль у корпусній лінгвістиці відіграє створення репрезентативних та паралельних корпусів кількох мов. Динамічно розгортаються такі проекти як *ParaSOL*, Паралельний корпус слов'янських та інших мов (<http://www.slavist.de/>), Національний корпус російської мови (<http://ruscorpora.ru>), корпус української мови (<http://www.mova.info/corpus.aspx>), англійський перекладний корпус (<http://genealogiesofknowledge.net/tec/>), INTERSECT (International Sample of English Contrastive Texts), корпус американської англійської мови (<http://corpus.byu.edu/coca/>), Backbone <http://projects.ael.uni-tuebingen.de/backbone/moodle/>, OPUS паралельний корпус з відкритим кодом (<http://opus.lingfil.uu.se/>). Існують інструменти для створення (наприклад, Go Parallel <https://goparallel.sourceforge.net/downloads/>) та пошуків корпусів <http://www.helsinki.fi/varieng/CoRD/corpora/corpusfinder/> і паралельних корпусів <http://www.helsinki.fi/varieng/CoRD/corpora/FLOB/index.html> тощо. Для створення бітекстів існують програми на кшталт bitext2tmx CAT, <https://sourceforge.net/projects/bitext2tmx/>.

У процесі перекладу текст може змінюватися на граматико-синтаксичному та семантичному рівнях. В одних випадках такі зміни корелюють з помилками в перекладі, в інших – із перекладацькими трансформаціями, які є побічними продуктами процесу медіації між двома мовами та результатом інтерференції двох мов. Варто зважати на персональний почерк перекладача в художніх ретрансляціях.

Останні дослідження підтверджують безпосередній вплив приймаючої культури на переклад художніх творів. Згідно до теорії полісистем І. Евен-Зогара та Г. Турі текст перекладу інтерпретується по-різному у системі приймаючої культури [Олійник 2009, с. 3]. У сучасному розумінні теорії інтерпретацій проблема передачі оригінального твору корелює з терміном *третьої код*. Як зазначає Фраулі: «Якщо оригінал порівняти з матрицею, то переклад пишеться на третьому коді, що є підкодом оригіналу та перекладу» [Frawley 1984, р. 168]. За допомогою «третього коду» перекладач створює оригінальний варіант перекладу, який за своїм бажанням або відповідно до замовлення може супроводжувати коментарем, що містить перекладацькі експліcitaції лакун формального та семантичного рівнів, що з'являються під час декодування вихідного твору. Таким чином, перекладна література може мати свій власний репертуар, який певною мірою може вважатися ексклюзивним [Even-Zohar 1990, р. 46].

У перекладах можуть не з'являтися фейкові інтергloseми, яких не було в оригіналі, однак виглядають вони як авторські колокації, пор.: англ. *vacuus*, *vacuior*, *vacuissimus* (лат.

порожній, більш порожній, самий спустошений) у перекладі твору Девіда Лоджа “Small world” *stultus, stultior, stultissimus* (лат. *тупий, тупіший, самий тупий*) [Lodge 1995, p. 20; Лодж 2004, с. 23]. Іноді екстратекстуальне тлумачення є відсутнім у ретрансляціях, пор. колокація фр. *droit morale* залишається іншомовним вкрапленням в російськомовному та в україномовному перекладі, як і більшість вкраплень французького походження. Колокації типу *Sans doubt, Sans sousi* можуть залишитись без делакунізації у вторинному тексті [Carey 2007, p. 66]. У ретрансльованих версіях твору П. Кері «Крадіжка» колокація фр. *droit morale, «право на недоторканість твору»* не перекладається в обох ретрансльованих версіях [Carey 2007, p. 110; Кері 2007, с. 126 ; Кері 2008, с. 314].

Інші лакунарні колокації (часто це не французькі вирази та не цитовані терміни з латини) зникають або замінюються на інші в перекладі, пор.: (оригінал англ. *philistine ignoramus* – укр. *міщанський невіглас*), укр. *звичайнісінький обиватель-невіглас* [Кері 2008, с. 315]. Очікувана колокація англ. *philistine ignoramus* могла б бути залишеною в оригінальному написанні за умови наявності коментаря, однак у російськомовній версії вона вилучається, замість неї з’являється псевдо-компенсація, яка, на думку перекладача, виглядає більш валідною через можливу благозвучність, пор.: рос. *законченный невежда, филистер (додавання елемента філістер (від нім. Philister – філістимлянин)*) [Carey 2007; Кері 2007; Кері 2008]. Приймаюча культура використовує перекладача як додатковий фільтр ретрансляції, використовуючи евфемізми та інші замітники. Перекладачі, намагаючись передати стильові особливості автора (наприклад, використання сленгу), вводять менш пейоративні елементи, а інші видаляють їх на свій розсуд, пор.: англ. [...] *being philistines and ignoramuses* [...], укр. [...] *які були лохами і невігласами у мистецтві* [...] [Кері 2008, с. 196].

І. Евен-Зогар розглядає корпус перекладної літератури як самостійну систему з новаторськими чи консервативними функціями. У літературних системах, що розвиваються, перекладна література виконує стимулятивну роль у розвитку власної літератури (у розвинених лінгвокультурах переклади виконують консервативну функцію [Теплий 2015, с. 151]). Доступні он-лайн безкоштовні корпуси перекладених творів не є систематизованими за ступенем екстра-лінгвістичних додавань, коментарів та передмов [Paraconc concordance; Корпус української мови; Національний корпус російської мови]. Лінгвісти та програмісти задіяні у створенні незалежних баз, скануючи та відсортовуючи дані згідно до поставлених задач. Існують платформи з відкритим кодом (англ. *open source*), доступним для освоєння [OPUS]. Делакунізатори та гапакси зазвичай не входять до традиційних корпусів, оскільки ці бази є більш корисними для поліпшення роботи електронних перекладачів, для яких важливо мати контекстуально динамічні відповідники.

До мінімального корпусу ретрансльованих версій входить оригінал, його переклад та ретрансляція. Ретрансляція може бути мультимовною. Для повного аналізу твору необхідно мати його перітекстуальні додатки: передмови, відгуки та післямови [Энговатов 2007]. Експліcitaції в ретрансльованих версіях можуть не збігатись, зважаючи на авторську автономність добору делакунізаторів та можливість декодувати та ретрансльувати оказіональні та узуальні неологізми, які можливо будуть мати тенденцію до закріплення у мовній системі [Зацний 2008, с. 6], пор.:

ОРИГІНАЛ АНГЛІЙСЬКОЮ

Theft: a love story

I laid cheap grey linoleum on top of the ply and coated it with linseed oil until it stank like a fresh pieta

ПЕРЕКЛАД УКРАЇНСЬКОЮ

Крадіжка

Пієта – картина або ж скульптура, що зображає скорботну Богоматір, яка обіймає зняте з хреста тіло Ісуса. (Тут і далі прим. пер.) [Кері 2008, с.13].

ПЕРЕКЛАД РОСІЙСЬКОЮ

Кража

Не містить екстра-текстуального пояснення

It was a good painting, for Christ's sake, not some second-rate pastiche by Van Meegeren.
[Carey 2007, p. 109].

Money had not been part of it at first but as I began to imagine our escape from the droit moral, a million dollars was clearly no small thing.
[Carey 2007, p. 110].

Ян ван Мегерен (1889–1947) – голландский фальсификатор, создавший множество картин «Вермеера», которые долго признавали утраченными шедеврами.

Поначалу речь шла не о деньгах, но когда я начал планировать побег от **droit morale**, лишній мільйон долларів перестав быть лишнім.

Лакуни, що становлять перекладацькі труднощі, виявляються під час контрастивного аналізу художніх перекладів та їх ретрансльованих версій, як таких, що дають чималі вилучення у декількох версіях перекладу (делітовані лакунарні одиниці) та містять екстратекстуальні делакунізатори (коментар, передмову, післямову тощо). Існування одномовних ретрансльованих перекладів та ретрансляція в різних мовах свідчать про універсальність феномена делакунізації. Делакунізатори довільно обираються перекладачами, які діють як репрезентанти приймаючої лінгвокультури.

Література

- Васильєва Н. В. Теорія полісистеми Ітамара Івен-Зогара на українському ґрунті періоду 1920-30-х рр. / Н. В. Васильєва // Проблеми семантики слова, речення та тексту. – 2014. – Вип. 33. – С. 38-55.
- Зацний Ю. А. Інновації у словниковому складі англійської мови початку ХХІ століття: англо-український словник Словник. / Ю. А. Зацний, А. В. Янков. – Вінниця : Нова книга, 2008. – 360 с.
- Олійник І. Д. Україномовні переклади збірки Редьярда Кіплінга “Just So Stories”: рецепція, інтерпретація, оцінювання: автореф. дис. канд. філол. наук: 10.01.05 – порівняльне літературознавство / Ірина Дем’янівна Олійник; Тернопільський нац. пед. ун-т ім. В. Гнатюка. – Тернопіль, 2009. – 20 с.
- Паралельні українсько-російський та російсько-український корпуси / О. Тищенко-Монастирська, М. Шведова, Д. Січінава // Лексикографічний бюлетень: Зб. наук. пр. – К.: Ін-т української мови НАН України, 2011. – Вип. 20. – С. 35-38.
- Теплий І. Іншомовний дискурс Івана Франка: сучасний теоретичний зріз / Іван Теплий // Вісник Львівського університету. Серія філологічна. – Вип. 62. – Львів, 2015. – С. 150-163. – Режим доступу : http://old.philology.lnu.edu.ua/visnyk/62_2015/20.pdf
- Якимчук А. П. Теорія полісистеми як основа вибору перекладацької стратегії / А. П. Якимчук // Актуальні проблеми філології та перекладознавства. – 2009. – Вип. 4. – С. 260-264.
- Frawley W. Translation: literary, linguistic, and philosophical perspectives / ed. by William Frawley. – Newark : University of Delaware Press, 1984. – 218 p.
- Ruiz Yepes G. Parallel corpora in translator education / G. Ruiz Yepes // Redit. Revista Electronica de Didactica de la Traducción y la Interpretacion. – 2011. – № 7. – P. 65-80. Toury G. The Nature and Role of Norms in Translation / Gideon Toury // The Translation Studies Reader. Edited by Lawrence Venuti. Advisory Editor: Mona Baker. – London and New York: Routledge, 2000. – P. 198-211.
- Even-Zohar I. The Position of Translated Literature within the Literary Polysystem / Itamar Even-Zohar // The Translation Studies Reader. Edited by Lawrence Venuti. Advisory Editor : Mona Baker. – London and New York: Routledge, 2000. – P. 192-197.
- Itamar Even-Zohar. The Position of Translated Literature within the Literary Polysystem. Poetics Today 11:1 (1990), pp. 45-51. – Access mode : http://www.tau.ac.il/~itamarez/works/papers/translation/Even-Zohar_1990--Position%20of%20TL.pdf

Джерела ілюстративного матеріалу

- Carey Peter. Theft: a love story [Text] / Peter Carey. London : Faber & Faber, 2007. – 304 p.
- Кері П. Крадіжка [Текст]: пер. з англ. В. Горбатська. – Харків : Книжковий Клуб “Клуб Сімейного Дозвілля”, 2008. – 352 с.
- Кері П. Кража. [Текст] М.: Изд-во “Ексмо”, 2007. – 352 с.
- Лодж Д. Мир тесен. [Текст] Пер. О. Е. Макаровой. – М. : Независимая газета, 2004. – 308 с.
- Lodge D. Small World : An Academic Romance. [Text] New York: Penguin Books Ltd, 1995. – 251 p.
- Paraconc concordance. – Режим доступу : <http://paraconc.com/index.html>

Національний корпус російської мови – Режим доступу : <http://ruscorpora.ru>

Корпус української мови – Режим доступу : <http://www.mova.info/corpus.aspx>

OPUS : (Corpus) the open parallel corpus – Режим доступу : <http://opus.lingfil.uu.se/>

Энговатов В. Кэри, Питер, Кража. Критический отзыв о прочитанных книгах, вышедших недавно. – Режим доступу : <http://subscribe.ru/archive/lit.book.news.retzenzya/201204/16000606.html>

(Матеріал надійшов до редакції 10.09.17)

УДК: 821.111:82-311.4

ВАСИЛИНА К. М., ФЕДЧЕНКО К. С.
(Запорізький національний університет)

ХРОНОТОП СУЧАСНОГО АНГЛОМОВНОГО ІНДУСТРІАЛЬНОГО РОМАНУ: СТРУКТУРА, ТОПОСИ ТА ФУНКЦІЇ

Стаття присвячена висвітленню специфіки часопросторових зв'язків, представлених у сучасних англомовних індустріальних романах. У ході дослідження здійснено порівняльний аналіз хронотопу роману «Вечірні новини» (1990) американського письменника Артура Хейлі та твору «Субота» (2005) британського романіста Ієна Мак'юєна. Визначено близькість часопросторових зв'язків у творах з історичною реальністю. Охарактеризовано особливості розгортання моделей «хронотопу дороги» та «хронотопу вулиці».

Ключові слова: хронотоп, жанр, індустріальний роман, художній час, художній простір, флешбек.

Василина Е. Н., Федченко К. С. Хронотоп современного англоязычного индустриального романа: структура, топосы и функции. Статья посвящена выявлению специфики временно-пространственных связей, представленных в современных англоязычных индустриальных романах. В ходе исследования осуществлен сравнительный анализ хронотопа романа «Вечерние новости» (1990) американского писателя Артура Хейли и произведения «Суббота» (2005) британского романиста Иэна Макьюэна. Определена близость временно-пространственных связей в произведениях с исторической реальностью. Охарактеризованы особенности презентации моделей «хронотопа дороги» и «хронотопа улицы».

Ключевые слова: хронотоп, жанр, индустриальный роман, художественное время, художественное пространство, флешбек.

Vasylyna K. M., Fedchenko K. S. Chronotope in Modern English Industrial Novel: its Structure, Topoi and Functions. The article is devoted to revealing specificity of time and space configurations in Modern English industrial novels. The main aim of research is to compare chronotope model of the novel «The Evening News» (1990) written by Arthur Hailey with one of Ian McEwan's novel «Saturday» (2005).

The dominant component of chronotope in McEwan's work is time which can be easily indicated with the help of the novel's title. The first and the final episode here are united not by the protagonist's mental state inherent to the early morning of Friday and Saturday respectively. On the other hand, despite of the reference to time of the day in the title of Hailey's novel, the main component of chronotope here is space. What is more, this space includes not only the news department, but also various locations in the USA, Canada and even South America. However, all of the main events in «Saturday» take place in London only. Next, in McEwan's an actual action does not go beyond the limits of the day, while happenings in «The Evening News» last for 25 days. Moreover, a variety of flashbacks to the prior events in the life of the characters is a significant feature of both novels.

The article under consideration also deals with the analysis of the conformity of time and space configurations in both works to historical truth. In the American novel the action begins in rather abstract big city on a typical September day. On the other hand, the time of the action is more than important in McEwan's work as the 15th of February, 2003 was the day of the greatest demonstration of Londoners against the US invasion in Iraq. Then, London's streets, squares and sights in «Saturday» are described realistically and in minor details in contrast to the picture of abstract New York in «The Evening News». An important feature of chronotope of both works is a vast representation of two models, namely «route chronotope» and «street chronotope», which play a leading part in picturing the culminating episodes.

Generally speaking, time and space configurations serve the purpose of creating plot and characters in Modern English industrial novels.

Key words: chronotope, genre, industrial novel, fictional time, fictional space, flashback.

Варто наголосити на тому, що хоча жанр роману є доволі ґрунтовно вивченим, втім окремі його різновиди поки що залишаються малодослідженими. До числа таких літературознавчих лакун належить і жанр індустріального роману, котрий останнім часом займає все більш впевнені позиції у літературній панорамі початку ХХІ століття. До сучасних яскравих зразків жанру можна віднести наступні твори британських романістів: «Бізнес» (1999) Й. Бенкса, «Штормове попередження» (2002) Т. Лотта, «Суботу» (2005) І. Мак'юєна [Іванова 2016, с. 10].

Взагалі, цей жанр існує доволі довгий час – його засновником вважається англійський письменник доби Відродження Томас Делоні (1543-1600) [Гроссман 2005, с. 15]. До ХІХ